

Предговор

Извървян път от Крибул до Страсбург
От всяко дете ще излезе нещо, нали?

Книгата на Калоян Шишков е втората, за която пиша предговор, след като получих покана, изчетех текста и дадох идеи за структурата.

Първата книга „Един живот като учител и не само” има особеностите на синтеза на осмисления личен и професионален път.

Втората книга „Извървян път от Крибул до Страсбург“ представя калейдоскоп от:

- лични спомени;
- учителски постижения и методически техники;
- проектна дейност;
- работа в областта на образованието в регионален, национален и европейски контекст;
- дейности в сферата на културата;
- гражданска позиция, представена чрез писма до представители на държавни институции в България;
- допускания и позиции на преподавателя по история и философия за процеси в обществото;
- срещи с читатели;
- синдикални дейности;
- обществени ангажименти;
- други.

В заглавията на някои части и на места има лека самоирония („престъпният оптимист“, „интелигентен двуличник“, „Плешивец” или човек с побеляла коса съм?“, „заболяването „философското натравяне“; „вярата, провирачката, мярата“). Тази самоирония е показателна за преосмислянето на преживяното и за помъдряването. През дистанцията на времето вече не се пишат славословия, а се показва какво е ставало през годините и десетилетията в края на едно (двадесетото) и началото на следващото столетие (двадесет и първото).

Приемам наименованията на книгата (вероятно от опита ми като професор и изследовател на реториката) не само като топонимия и географски обозначения, а като метонимии и символи на тръгването – Крибул – малко село в Родопа планина и постигането на определени върхове – Страсбург, град, в който работят институции на Европейския съюз.

Преподаването е сложна амалгама, а творческият път и кариерното развитие на автора не са еднотипни. В книгата са изведени моменти от работата на Калоян Шишков като председател на училищното настоятелство, като

заместник-директор на средното училище в село Сатовча, като учител по история и философия. В текста обосновано са представени анализи, както и отношението на преподавателя към просветата и реформите в образованието (например обединените училища, учебните програми и учебните предмети в средното училище), към процесите в обществото, региона, държавата, Европа.

Проектите създават възможности да се пътува, да се споделя опит, да се съизмерват учениците и учителите с колеги от други страни и това е представено в книгата много добре. Особено в дебатите, които като форма на спор показват, че в тях се излагат различни тези и учениците ги защитават с аргументи – на базата на знания, опит, бърза мисъл, екипна дейност, личностна изява. Това е показано в книгата не само като спомен, а и като преподавателски опит и методи.

Ще се върна на подхода на автора да не пише самопохвално слово или тривиални спомени. Той изразява респект към личности от региона и към фигури от съвременния български политически, образователен, културен живот; назовава ги с имената и представя конкретни срещи, събития, факти, поуки.

В текста проличава респектът към образованието, образователните институции, методите на преподаване. Сред примерите са използването на т.нар. шест шапки на Де Боно, проектът „Евроскола“, симулативните игри, „Клуба за ООН“, Европейски съд по правата на човека и други и те са видени като част от европейското гражданско образование.

Въпросът за идентичността, в частност национална и европейска, е представена в интересен контекст именно при осмисляне на културните и езиковите различия между държавите членки на Европейския съюз. Авторът дори говори основателно за принос на тези дейности за развитието на европейското съзнание.

Една от частите ме впечатли особено: „Фигурата на учителя“ – писана по думите на автора 6 години. Няколко пъти я четох, тъй като таксономията и обобщенията са предизвикателство пред всеки, който иска да синтезира. Развитието и саморефлексията също са там, авторът започва от 4-5 типа хора и стига до 23 типажа.

Дебатите, обсъжданията, разискванията, защитаването с аргументи на тези и твърдения при спазване на етични норми и формати са добра практика. Диалогичните формати са част от дълговечен, но и съвременен образователен модел. Обучението в дебатирание формира критично мислене и гражданско поведение, нагласи да чуваш и зачиташ гледната точка на опонента и същевременно да използваш доказателства в подкрепа на обществено значими теми.

Метафорите като начин на изразяване, мислене, себепредставяне са дадени като обзор на работата в часовете, например „Редуциран във времето“. Представени са начини как да мотивираш, вдъхновяваш, направляваш учениците в часовете.

Едни от резултатите: 24 деца са евродепутати в Европейския парламент в Страсбург, макар и в симулация на този етап от живота им. Принос има „Курсът Защо, НЕ?“. Това за младите хора е житейски и граждански опит – 3 пъти за 8 години ученици от училището в Сатовча са там, състезават се с други ученици от европейски държави. Те осмислят важността на прецизния изказ, те са говорители – според комуникативните и социални роли. Учениците са ангажирани със значими теми, например климатичните промени, бежанците, Западните Балкани, политиките на Европейския съюз и други. След като учениците получат дипломите за средно образование, това е много добра основа да имат граждански активни позиции. Креативността, екипният принцип на работа, състезателното начало, спазването на правилата, концентрацията, разпределянето на вниманието, следването на етичните норми по време на тези дейности от проектите и дейности формират мислещи личности, социално и емоционално зрели хора.

Оставайки на тази своя позиция и експертиза, а и ръководена от локален патриотизъм и респект към образователните традиции, в които съм възпитана от родителите ми учители, представям текста от един различен ракурс: педагогическата комуникация и образованието като елемент от историята и цивилизационните процеси. Образованието продължава да е част от училищата и традициите, но то излиза извън стените на класните стаи и преминава в онлайн пространството.

Класната стая като символно място, в което се предават знания и се провеждат изпити, в което се изграждат личности и се възпитават характери, остава. Същевременно интернет създава пространства, виртуални общности и различна среда, където знанието е представено в друга форма. Налице е нагласа за споделяне и бърз достъп, преосмисляне на вече наученото и предоставянето му в друга форма. Тук границите село-град, държава-континент не съществуват. Самата аз съм блогър и главен редактор на сп. „Реторика и комуникации“ и Онлайн справочник по реторика. Поради това оценявам ангажирането на Калоян Шишков да поддържа сайта www.kshishkov.com. Достъпността на информацията, съвременните комуникационни канали и отвореността към новото са елементи на този начин на създаване и поддържане на онлайн образователни ресурси.

Книгата има своя логика и без да е хронология, тя почва от фактите за родното село Крибул, минава през обучението, работата в сферите на образованието, културата, синдикатите и стига до сайта на автора и

социалната мрежа Фейсбук, т.е. до дигитализацията и виртуалните измерения на комуникацията.

Езикът, на който е написана книгата, е разбираем, без ненужна терминология, но и при точно използване на понятията от образователната сфера. И нещо важно, на места се чува живият, цветен, колоритен, сатовчански диалект. Това създава впечатление за автентичност и е част от самоидентификацията на автора.

На добър път на книгата!

гр. София
20 юли 2020 г.

проф. дн Иванка Мавродиева